

Czy warto angażować się w działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego?

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Audiobook](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Źródło: dostępny w internecie: pixabay.com, domena publiczna.

Zrównoważony rozwój jest koncepcją, zgodnie z którą nadrzędną zasadą obowiązującą przy realizacji różnorodnych potrzeb człowieka powinno być nieumniejszanie szans przyszłych pokoleń na zaspokojenie tych samych potrzeb. Motto koncepcji zrównoważonego rozwoju brzmi: „Nie odziedziczyliśmy Ziemi po naszych rodzicach, lecz wypożyczyliśmy ją od naszych dzieci”. Na tej lekcji dowiesz się, jakie są zalety działań na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego.

Twoje cele

- Wyjaśnisz, czym jest rozwój regionalny.
- Omówisz istotę rozwoju lokalnego.
- Wskażesz zalety działań na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego.

Przeczytaj

Rozwój regionalny

Rozwój regionalny są to długotrwałe, ukierunkowane zmiany dążące do postępu jakościowego, ilościowego oraz strukturalnego w gospodarce określonego regionu poprzez mobilizację i zainspirowanie samorządów wojewódzkich i lokalnych. W ujęciu ekonomicznym rozwój regionalny polega na produktywnym wykorzystaniu czynników i zasobów ekonomicznych na rzecz generowania nowych dóbr i usług i wiąże się ze wzrostem potencjału gospodarczego regionu, który pociąga za sobą trwałą poprawę standardu życia mieszkańców regionu i wzrost jego konkurencyjności. Unia Europejska dysponuje specjalnymi funduszami przeznaczonymi na wspieranie rozwoju regionalnego.

Rozwój regionalny dotyczy następujących komponentów:

- potencjał gospodarczy,
- struktura gospodarcza,
- zagospodarowanie infrastruktury,
- zagospodarowanie przestrzeni,
- środowisko przyrodnicze,
- poziom życia.

Dysproporcje rozwojowe regionów w Polsce są dość duże, co przejawia się m.in. umownym podziałem na prężnie rozwijającą się Polskę A i spowolnioną rozwojowo Polskę B. Widoczny jest także podział na duże aglomeracje o wysokim potencjale rozwojowym oraz części peryferyjne województw.

Aktualna, długofalowa polityka regionalna Polski polega na strategii inwestowania w konkurencyjność różnych województw w celu zatrzymania procesu marginalizacji tych najsłabiej rozwiniętych, ale także wspierania regionów o największym potencjale

i konkurencyjności. Organizacyjnym i finansowym wsparciem dla tych działań jest polityka spójności UE.

Rozwój lokalny

Rozwój lokalny to cykl przemian mających na celu postęp jakościowy i ilościowy. Zachodzą one na niewielkim obszarze z uwzględnieniem potrzeb, preferencji i hierarchii wartości specyficznych dla określonego obszaru.

Celem rozwoju lokalnego jest zagwarantowanie mieszkańcom możliwie najwyższego poziomu życia poprzez zapewnienie:

- pracy i dochodów,
- warunków bytu materialnego – wyżywienia, mieszkania, odpowiedniej jakości środowiska,
- odpowiednich warunków rozwoju intelektualnego i duchowego – możliwości kształcenia, wypoczynku, podróżowania, korzystania z kultury i rozrywki, dostępu do informacji oraz obcowania z szeroko pojętym otoczeniem,
- podstawowych potrzeb bezpieczeństwa, perspektyw, poczucia stabilizacji oraz możliwości rozwoju dla przyszłych pokoleń.

Uczestnictwo i podtrzymywanie kultury danego regionu ma pozytywny wpływ na rozwój lokalny.

Źródło: dostępny w internecie: commons.wikimedia.org, licencja: CC BY-SA 3.0.

Czynniki rozwoju lokalnego można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Czynniki wewnętrzne związane są z lokalnymi zasobami ludzkimi, majątkowymi czy surowcowymi oraz potrzebami społeczności lokalnych. Należą do nich m.in.:

- zasoby i walory lokalnego środowiska przyrodniczego,
- zasoby pracy,
- inwestycje w infrastrukturę,
- potencjał gospodarczy,
- rynek lokalny i zewnętrzny,
- kapitał finansowy, zwłaszcza inwestycyjny,
- stopień rozwoju nauki, techniki, kultury i zwyczaje,
- nowoczesne technologie,
- teren i korzyści miejsca.

Do czynników zewnętrznych (pozamiejscowych) należy m.in. polityka gospodarcza państwa, polityka społeczna, kształtowanie poziomu życia społecznego, polityka przestrzenna, sytuacja kraju w układzie międzynarodowym i charakter obrotów z innymi krajami (polityka importu i eksportu).

Bardzo ważną funkcję w rozwoju lokalnym pełnią jednostki [samorządu terytorialnego](#), które swoimi działaniami zapewniają społeczności dostęp do funkcji edukacyjnych, społecznych, kulturalnych oraz ochrony dziedzictwa kulturowego. Jednostki samorządu terytorialnego dążą do rozwoju infrastruktury komunikacyjnej i technicznej (np. budowa dróg, sieci kanalizacyjnej, wysypisk odpadów, usług komunalnych itd.).

Funduszem w ramach Unii Europejskiej wspierającym rozwój lokalny jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Celem wsparcia PROW są obszary wiejskie, natomiast środki finansowe przekazywane są gminom oraz instytucjom, które swoimi działaniami mogą przyczynić się do poprawy jakości życia oraz pracy na obszarach

wiejskich np. poprzez budowę boisk, placów zabaw oraz świetlic. Ponadto PROW aktywizuje oraz oddziałuje na integrację ludności wiejskiej, tworząc Lokalne Grupy Działania.

Słownik

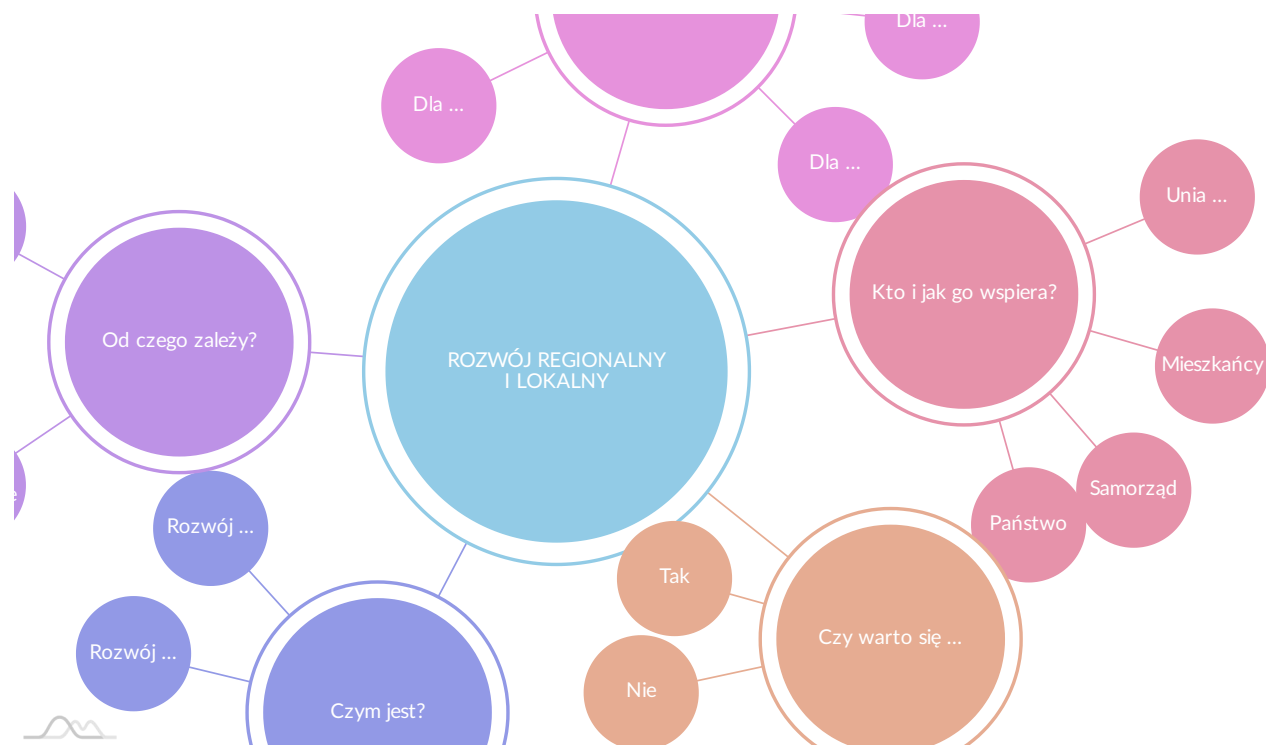
samorząd terytorialny

rodzaj samorządu obejmującego wszystkie osoby (obywateli), które mieszkają na terenie określonej jednostki podstawowego podziału terytorialnego

Źródło: *Encyklopedia PWN*

Mapa myśli

Uzupełnij mapę myśli, korzystając z e-materiału i innych źródeł informacji.

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 1

Oceń znaczenie funduszy europejskich dla rozwoju regionalnego i lokalnego w Polsce. Podaj przykłady.

Polecenie 2

Określ kierunki rozwoju regionalnego służące wyrównaniu różnic między Polską A i B.

Audiobook

Polecenie 1

Na podstawie audiobooka i dostępnych źródeł informacji wymień formy partycypacji społecznej na poziomie lokalnym.

Polecenie 2

Na podstawie audiobooka i dostępnych źródeł informacji wymień formy partycypacji społecznej na poziomie krajowym.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/P1Co6deDx>

Udział mieszkańców w zarządzaniu czy sprawowaniu władzy lokalnej nazywany jest partycypacją społeczną. Niemal każdy mieszkaniec choćby w minimalnym stopniu partycypuje w tym, co dzieje się na terenie jego miejsca zamieszkania. W literaturze przedmiotu wyróżnia się kilka etapów, szczebli partycypacji. Zależą one nie tylko od chęci i gotowości mieszkańców do uczestniczenia w życiu miejscowości, ale także od otwartości władz lokalnych na udział mieszkańców i ich wpływ na otaczającą rzeczywistość.

Jednym z przykładów partycypacji społecznej jest informowanie mieszkańców przez władze o istotnych wydarzeniach, działaniach na terenie miasta, gminy. Kolejnym etapem powinno być wówczas pytanie mieszkańców o ich zdanie na temat podejmowanych działań. Dzieje się tak na przykład wtedy, gdy mieszkańcy biorą udział w badaniu ankietowym na temat planowanych inwestycji. W ten

sposób dzielą się z władzami lokalnymi swoimi opiniami, odczuciami, potrzebami. Na tej podstawie działania na terenie gminy mogą być lepiej dostosowane do potrzeb mieszkańców.

Innym rodzajem partycypacji społecznej jest udział w konsultacjach społecznych. Polegają one na spotkaniu mieszkańców z przedstawicielami władzy, gdzie prezentowane są plany, zamierzenia i propozycje dotyczące rozwoju miejscowości. Konkretnie rozwiązania poddawane są pod dyskusję. Może to na przykład dotyczyć budowy nowego obiektu, rewitalizacji czy uchwalenia planu miejscowego. W ten sposób władze lokalne mają szansę nie tylko zebrać opinie mieszkańców, ale także zaznajomić mieszkańców z nowymi pomysłami.

W ostatnich latach w Polsce funkcjonuje również inna forma partycypacji społecznej – budżet partycypacyjny czy obywatelski. Polega on na daniu mieszkańcom możliwości decydowania o przeznaczeniu części środków z budżetu miejscowości. Przy zachowaniu odpowiednich zasad i procedur mieszkańcy mogą zgłaszać swoje propozycje zagospodarowania przestrzeni, a po spełnieniu odpowiednich wymogów i przeprowadzeniu głosowania projekty takie wdrażane są w życie. Przykładem może być budowa nowej ścieżki rowerowej, nasadzenie drzew, budowa boiska czy placu zabaw.

Zastanów się, jakie korzyści płyną z możliwości partycypowania mieszkańców w działaniach rozwojowych. Czy można wskazać negatywne aspekty zaangażowania mieszkańców w takie działania?

Dla nauczyciela

SCENARIUSZ LEKCJI

Imię i nazwisko autorki: Ewa Malinowska

Przedmiot: geografia

Temat zajęć: Czy warto angażować się w działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego?

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum/technikum, zakres rozszerzony, klasa III

Podstawa programowa

XV. Zróżnicowanie społeczno-kulturowe Polski: regiony etnograficzne, poziom życia, zachowania prokreacyjne Polaków, zalety i wady życia na wsi i w mieście, cechy miast, zaangażowanie w działalność społeczną, preferencje wyborcze, partycypacja społeczna, ubóstwo, wykluczenie i solidarność społeczna.

Uczeń:

9) dostrzega wartość partycypacji społecznej w działaniach na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego, w tym poprawy jakości życia.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji,
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne

Uczeń:

- definiuje rozwój regionalny,
- opisuje zasady rozwoju lokalnego,
- wymienia zalety działań na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego.
- ocenia, czy warto zaangażować się w działania na rzecz rozwoju regionalnego i lokalnego.

Strategie nauczania: asocjacyjna, problemowa

Metody nauczania: blended learning, IBSE, debata

Formy zajęć: praca całego zespołu klasowego

Środki dydaktyczne: e-materiał, komputer, projektor multimedialny, tablet

Materiały pomocnicze

Szewczuk A., Kogut-Jaworska M., Ziolo M., *Rozwój lokalny i regionalny. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2011.

PRZEBIEG LEKCJI

Faza wprowadzająca

- Przedstawienie celów lekcji.
- Nauczyciel wprowadza w tematykę zajęć poprzez krótkie omówienie/przypomnienie pojęć *rozwój regionalny* i *rozwój lokalny*.

Faza realizacyjna

- Omówienie zasad wykonania zadania; po wysłuchaniu audiobooka zadaniem uczniów jest przeprowadzenie debaty na temat zaangażowania w rozwój regionalny i lokalny.
- Przedstawienie przez nauczyciela zasad organizacji debaty:
 - 8-10 uczniów (wytypowanych przez nauczyciela) uczestniczy bezpośrednio w debacie, dzieląc się na zwolenników i przeciwników dyskutowanej tezy do problemu: „Czy warto angażować się w działania na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego?”.
 - dwie grupy siadają przy stołach ustawionych po obu stronach sali lekcyjnej, pozostali uczniowie zajmują miejsca w ławkach,
 - debatę kieruje nauczyciel, udzielając głosu na przemian poszczególnym stronom (zaczyna strona broniąca tezy) i podsumowując wystąpienia,
 - każda runda wypowiedzi zwolenników i przeciwników dyskutowanego problemu trwa 3–4 minuty,
 - pozostali uczniowie głosują, po każdej rundzie przesiadając się na odpowiednią stronę sali lekcyjnej (lub w inny sposób wyrażając swoją ocenę etapu debaty),
- Przeprowadzenie debaty – proponowane tematy do dyskusji:
 - czy rozwój regionalny i lokalny jest potrzebny?
 - czy z rozwojem regionalnym i lokalnym wiążą się szanse rozwoju gospodarczego i społecznego?
 - czy z rozwojem regionalnym i lokalnym wiążą się zagrożenia dla człowieka/społeczeństwa, gospodarki, środowiska przyrodniczego?
 - czy mieszkańcy powinni angażować się w rozwój swojego regionu?
- Nauczyciel czuwa nad przebiegiem debaty, zadaje pytania naprowadzające, po każdej rundzie wypowiedzi podsumowuje jej przebieg, nie wyraża jednak swojej opinii.
- Podsumowanie wyników debaty przez nauczyciela, wskazanie zwycięskiej grupy.
- Uzupełnienie mapy myśli z e-materiału – syntetyczne podsumowanie przeprowadzonej dyskusji i treści przedstawionych w multimedialach i przedstawienie rezultatów na forum klasy.

- Podsumowanie nauczyciela – celem jest wskazanie znaczenia partycypacji społecznej w rozwoju regionalnym i lokalnym.
- Sporządzenie notatki w zeszycie zawierającej syntetyczne podsumowanie przeprowadzonej dyskusji.

Faza podsumowująca

- Podsumowanie i utrwalenie nowej wiedzy poprzez zadawanie pytań przez nauczyciela i odpowiedzi uczniów.
- Przypomnienie celów zajęć.
- Nauczyciel ocenia pracę uczniów podczas lekcji, biorąc pod uwagę ich zaangażowanie oraz możliwości.

Praca domowa

- Zapoznaj się z pozostałymi treściami z e-materiału.
- Praca pisemna: Scharakteryzuj procesy rozwoju lokalnego w swoim regionie/gminie.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania danego multimedium

Zawarty w e-materiale audiobook może być wykorzystany w ramach innych zajęć dotyczących partycypacji społecznej (zakres rozszerzony: XV. 9), a także jako uzupełnienie podczas lekcji poświęconej działaniom na rzecz ograniczania biedy i wykluczenia społecznego w Polsce (zakres rozszerzony: XV. 10) oraz lekcji poświęconej analizie mocnych i słabych stron miejscowości zamieszkania lub dzielnicy dużego miasta oraz zagrożeń i szans jej rozwoju (zakres rozszerzony: XVI. 8).